

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-10>

Гудзієнко Людмила, аспірантка кафедри ТІМ ХДАДМ
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри ТІМ ХДАДМ Л. Ю. Мельничук)

Пейзаж у живописі Наталі Вергун

*Ключові слова: творчість Наталі Вергун, пейзаж, друга половина
XX століття, національне мистецтво, жанр.*

Lyudmila Gudzienko, PhD student, KSADA
(academic mentor: Associate Professor at KSADA Lyudmila Melnychuk)

Landscape in the painting by Natalie Verhun

Abstract: The report defines the place of the landscape genre among the artworks by Natalie Verhun. The author notes that the landscape genre ranks second in popularity after genre art in the artist's work. The stylistic features of the landscapes are being revealed. It is also determined that the artist refers to landscapes mainly in her etudes.

*Key words: artworks by Natalia Verhun, landscape painting, second half
of the 20th century, national art, genre in art.*

Творчий доробок народної художниці України Наталі Вергун відно- ситься до періоду відродження в українському мистецтві уявлень про національну ідентичність та є репрезентацію творчості українських мит- ців другої половини ХХ ст. В українському мистецтві сер. ХХ ст. тяжіння до національного було зумовлене помірним послабленням ідеології соцре- алізму та захопленням іншими напрямками в офіційному мистецтві, а звернення до жанру пейзажу давало митцям можливість висловлювання без нашарування ідеологічних засад та перспективу втілення власних сти- лістичних уподобань.

Пейзаж у творчості Н. Вергун є другим за значенням жанром після побутового (або поєднання побутового та пейзажного жанрів). Художниця звертається до «чистого пейзажу» переважно у етюдах, розкриваючи тен- дитну красу рідного краю. Ескізний характер творів художниці виходить з того, що вона слідує власному стилю, який базувався на узагальненні. Її пейзажі подекуди спрощені, що в результаті викликає цілісність, а від цього і насиченість образу, який напряму контактує з уявою глядача.

Саме в етюдах Н. Вергун закарбовує власні враження від діалогу з при- родою, втілює пережиті почуття та враження від побаченого. Її власна живописна манера призводить до відчуття завершеності від етюдів, які сприймаються, як закінчені картини.

Переважно у творчості майстрині зустрічається сільський пейзаж, адже тяжіння до теми села було визначальним для її доробку. Перші пейзажні роботи, що збереглися, були створені протягом 1949–1952 рр. Це акварелі «Ранок у Матвіївці», «Будинок в Охтирці», етюди «У лісопарку», «Зима. Харків», для них характерним є реалізм зображення та холодний колорит, побудований на нюансному співвідношенні кольорів.

Section 1. Challenges of studying Ukrainian art from ancient times to the beginning of the 20th century

Вже по-іншому вирішеними виглядають пейзажі, написані у 1957–1960-ті рр. – розширюється палітра художниці, її роботи стають більш контрастними та фактурними, вона починає активно вводити у полотна чорний колір, який, згодом, стає майже візитівкою робіт Н. Вергун. У 1971 р. починає зазнавати змін палітра художниці та її відношення до побудови форми, а найяскравішим втіленням нових пошуків стають етюди, створені з 1972 р. Це твори «Краєвид» (1971), «Узлісся» (1972), «Квіти коло хати» (1972). У творах «Спека», «Блакитна хатка», «Поле», (всі 1978) продовжує дослідницьку лінію досвіду імпресіоністів через використання пастозних мазків та багатой колористичної гами. У цей же час Н. Вергун працює над низкою етюдів, які демонструють інший підхід – це «Тиша», «Восени», «У вересні» «Краєвид з човником» та ін. У них вона вдається до академічної побудови композиції, твори стриманіші за кольором та манерою мазку.

Звертаючись до пейзажу, Наталя Вергун втілила власний інтерес до пленерного живопису, до творчості імпресіоністів, якими захоплювалась, до тих технічних та технологічних питань, які поставали для неї викликами, та змогла передати невгасну любов до природи рідного краю, української землі та ментальності.

